

Daniel Barrera-Fernández

Turistične dejavnosti v zgodovinskih mestih: priložnosti in izzivi (razmišljanja o knjigi *Attracting visitors to ancient neighbourhoods. Creation and management of the tourist-historic city of Plymouth, UK*)

Naslov: *Attracting visitors to ancient neighbourhoods. Creation and management of the tourist-historic city of Plymouth, UK* (Pritegovanje obiskovalcev v starodavna naselja: nastanek in upravljanje turistično-zgodovinskega mesta Plymouth v Veliki Britaniji)

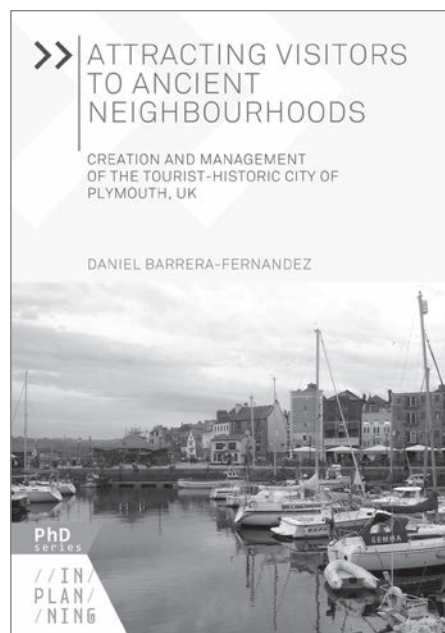
Avtor: Daniel Barrera-Fernández

Založba: InPlanning

Kraj in leto izdaje: Groningen, 2016

Število strani: 289

[ISBN: 978-94-91937-19-4]

Številna mesta po svetu so razvila strategije, s katerimi želijo postati priljubljena za kulturni turizem. Ta trend je še zlasti pomemben za Evropo, kjer so številne tradicionalne mestne dejavnosti preselili v predmestja ali celo na območja z nižjimi stroški dela. Zgodovinska središča mnogih mest so bila zato zanemarjena in so propadala, dokler turistične dejavnosti niso bile prepoznane kot alternativa njihovi prenovi. Gre za kompleksen proces s pozitivnimi in negativnimi posledicami. Po eni strani turizem vdihne novo življenje zgodovinskim zgradbam in prostorom, pri čemer je obnovljenih mnogo dediščinskih objektov, po drugi strani pa so lahko zgradbe, ki ne izpolnjujejo zahtev in pričakovanj obiskovalcev, podvržene rušenju ali velikim spremembam, zaradi katerih izgubijo svojo zgodovinsko vrednost. Poleg tega je pri tem treba upoštevati tudi družbene posledice, saj lahko ob zadostnem uspehu turizma pride do gentrifikacije in zamenjave obstoječih dejavnosti in rabe zemljišč.

V knjigi z naslovom *Attracting visitors to ancient neighbourhoods. Creation*

and management of the tourist-historic city of Plymouth, UK (Pritegovanje obiskovalcev v starodavna naselja: nastanek in upravljanje turistično-zgodovinskega mesta Plymouth v Veliki Britaniji, 2016) avtor Daniel Barrera-Fernández proučuje te vidike na primeru mesta Plymouth v jugozahodni Angliji. Spremenno besedo je napisal Kevin Meethan, ugledni strokovnjak na tem področju in dober poznavalec procesov, ki so v zadnjih desetletjih spremenili podobo mesta Plymouth. Avtor začne raziskavo s splošnim pogledom na izbrano temo ter se nato postopoma osredotoči na analizo mesta in posameznih pobud. Najprej torej analizira specifični okvir ohranjanja in upravljanja kulturne dediščine v Veliki Britaniji, potem pa se osredotoči na Plymouth in proučuje, kako je tam potekal razvoj varstva kulturne dediščine ter kakšne so trenutne razmere v povezavi z zakonodajo in vlogo pristojnih organov. Nato pa raziskuje zgodovinski razvoj mestnega turizma in trenutni pomen turističnih dejavnosti. Knjigo sklene z analizo vključenosti različnih deležnikov in izbranih pobud, povezanih s turistično rabo

starega dela mesta, pri čemer jih razdeli na štiri kategorije: dediščina in kultura, turizem, urbanizem in gospodarstvo.

Prva težja odločitev, ki jo je moral avtor sprejeti, je bila povezana z izbiro ustreznega mesta za študijo primera. Mesto Plymouth in Veliko Britanijo je izbral iz več razlogov. V Veliki Britaniji obisk mest narašča hitreje kot obisk drugih destinacij, več kot polovica turistov obišče državo predvsem zaradi njene zgodovine in kulture, večina obiskovalcev angleških zgodovinskih krajev pa obišče prav zgodovinska mesta. Plymouth je srednje veliko večfunkcijsko mesto z regionalnim pomenom, ki ima periferno vlogo v primerjavi z Londonom, v regiji, ki jo britanski državljani najpogosteje obiščejo, in v eni od regij, ki jih najpogosteje obiščejo tuji turisti. Mesto ima dolgo turistično tradicijo, ki je dobro dokumentirana že od 19. stoletja. V zadnjih letih glavno pozornost posveča krepitevi pomena zanimivosti, povezanih s kulturno dediščino in zgodovino, še zlasti pa zgodovinskim povezavam s čezoceanskimi raziskovalnimi in osvajalnimi odpravami. Poleg

tega svoje turistične strategije povezuje z razvojem nove podobe odprtega in svetovljanskega mesta, ki lahko gosti pomembne in mednarodno odmevne dogodke.

V knjigi je uporabljenih več raziskovalnih metod. Zgradba raziskave temelji na pristopu k pojmu »turistično-zgodovinskega mesta«, ki ga je razvil Marcelo Brito (2009). Ta pojem (Ashworth in Tunbridge, 2000) ima v raziskavi osrednji pomen, saj opredeljuje zgodovinska mestna območja z intenzivno turistično dejavnostjo. Raziskava vključuje analizo zgodovinskega mesta kot dediščinske dobrine in študijo pojava mestnega kulturnega turizma, posveča pa se tudi definiciji in upravljanju turistično-zgodovinskega mesta. Da bi avtor dosegel zastavljene raziskovalne cilje, je delo razdelil na več faz: 1. predstavitev razvoja in trenutnega okvira ohranjanja kulturne dediščine z glavnim poudarkom na dediščinskih predpisih, urbanističnih načrtih (ki vključujejo dediščinska načela), uzakonjenih seznamih in lokalnih upravljaljskih orodjih; 2. analizo zgodovine turizma in trenutnega modela na podlagi izbora starejših in sodobnih turističnih vodnikov, informacij za obiskovalce, turističnih strategij, urbanističnih načrtov (ki vključujejo turistična načela) ter terenskih raziskav fizične razdelitve turističnih zanimivosti in storitev; 3. študijo akterjev in pobud, ki vplivajo na turistično rabo zgodovinskega mesta v povezavi s kulturo in dediščino, turizmom, urbanizmom in gospodarskim razvojem. Kot novost je v knjigi predstavljena tudi ekonomska razsežnost glavnih obravnavanih politik, saj je treba zagotoviti vzdržnost modela, poleg tega pa je ta razsežnost tudi tesno povezana z drugimi politikami.

Knjiga je razdeljena na šest poglavij. V prvem avtor predstavi raziskavo, raziskovalne cilje, glavna vprašanja in uporabljeno metodologijo, v drugem pa najnovejše raziskave, povezane s

konceptualizacijo zgodovinskih mest v Evropi, razvojem dediščinskih vrednot in sodobnimi trendi njihove turistične rabe. V tretjem poglavju predstavi mesto Plymouth, pri čemer poudari velik pomen morja v njegovi urbani preteklosti in sedanjosti ter predstavi vlogo vojske in njen trenutni pomen, lokalno upravo, socialno-ekonomske podatke, kratko zgodovino mesta od njegovega nastanka do današnjega dne in okvir raziskave. V četrtem poglavju se osredotoči na razvoj in trenutni okvir varstva kulturne dediščine v mestu. Razvoj razdeli na šest faz oziroma stopenj: razmere pred drugo svetovno vojno, načrtovanje obnove mesta, izvedba načrtov, pobude za prenovo in nova vloga skupnosti. Dve podpoglavji sta posvečeni izbranim povojnim posegom na glavnih spomenikih in dosežkom sklada *Plymouth Barbican trust*. V povezavi s trenutnim okvirom varstva kulturne dediščine avtor podrobno analizira spomeniška območja, spomeniško zaščitene stavbe, ogrožene stavbe in razvoj meril za vključitev na seznam spomeniško zaščitene objekto. Posebno pozornost namenja predelu Barbican kot prvemu razglašenemu spomeniško zaščitenu območju v mestu in središču mesta kot območju, o katerem trenutno potekajo razprave o njegovi zaščiti. Peto poglavje je namenjeno zgodovini in današnjemu pomenu turističnih dejavnosti v starem delu mesta, pri čemer so predstavljene štiri faze razvoja: predvojni model, posledice vojne, iskanje novih trgov in najnovejše spremembe v povezavi z vključenimi organi. Posebno podpoglavje je namenjeno dosežkom podjetja *Plymouth marketing bureau ltd*, avtor pa poleg tega v ločenem podpoglavju obravnava tudi razvoj turističnih zanimivosti in točk, omenjenih v turističnih vodnikih. Trenutni model turističnega upravljanja je predstavljen na podlagi analize profilov obiskovalcev, gospodarskega vpliva, mobilnosti ter glavnih turističnih virov in storitev. V šestem poglavju avtor proučuje akterje in pobude v povezavi z upravljanjem turistič-

no-zgodovinskega mesta, pri čemer jih razdeli v prej omenjene štiri skupine politik: kultura in dediščina, turizem, urbanizem in gospodarski razvoj.

Eden najzanimivejših prispevkov predstavljene raziskave je analiza obnove mesta po drugi svetovni vojni na podlagi načrta (ang. *Plan for Plymouth*), ki sta ga izdelala sir Patrick Abercrombie in James Paton Watson. Na tej podlagi so porušili več zgodovinskih stavb, ki so preživele bombne napade na mestno središče in s tem ustvarili novo arhitekturno dediščino, ki so jo šele pred kratkim začeli vključevati v seznam spomeniško zaščitene objekto. Stavbe v središču mesta, ki se niso skladale z novo ureditvijo, so zamenjali. S tem se je izgubila čustvena povezava, ki so jo imeli prebivalci s staro ureditvijo. Izvedba načrta ni bila tako učinkovita, kot je bilo pričakovano, zato je sedanje mestno središče fizično izolirano od preostalega mestnega območja. Ko se zaprejo trgovine, ostaja mrtvo. Kljub temu velja središče Plymoutha za enega najbolj dokončanih in najmanj spremenjenih povojnih urbanističnih projektov v Veliki Britaniji, ki vključuje pomembne stavbe iz 50. let 20. stoletja. Pri njegovi ureditvi so sodelovali vodilni arhitekti in umetniki, ki so ustvarili izjemen primer urbanističnega načrtovanja v tem obdobju.

Drug pomemben prispevek knjige se navezuje na predstavitev dosežkov podjetja *Plymouth marketing bureau ltd*, prve javno-zasebne turistične agencije v Veliki Britaniji. V Plymouthu je razvila poslovni turizem ter nove zanimivosti in dogodke, pri čemer so bile med 70. in zgodnjimi 90. leti 20. stoletja odprte nekatere glavne današnje turistične znamenitosti v mestu. Poleg tega je študija zanimivosti, omenjenih v turističnih vodnikih, uporabno orodje za razumevanje razvoja posameznih turističnih znamenitosti. Dobro je namreč vedeti, kako so trendi posameznega obdobja pripomogli k spremembi profila turistov.

V zvezi z upravljanjem turistično-zgodovinskega mesta je še zlasti pomembna vloga neprofitnih organizacij v javni politiki, zlasti če ta model primerjamo s slabo vključenostjo prebivalcev v drugih državah. Tako imenovani tretji sektor ima svetovalno vlogo pri vlogah za dovoljenja za izvedbo posegov na objektih dediščine, poleg tega pa sodeluje tudi pri načrtih, povezanih z varstvom kulturne dediščine, in lahko lobira proti projektom, ki bi lahko negativno vplivali na dediščino ali lokalno naravo zgodovinskih območij.

Eden najpomembnejših dosežkov te knjige je predstavitev vplivov različnih politik, ki pri upravljanju turistično-zgodovinskega mesta med seboj ne sodelujejo. Urbanistične politike, kot sta upravljanje prometa in ravnanje z odpadki, vplivajo na izkušnjo obiskovalcev na izbrani destinaciji. Turistične strategije lahko ostanejo slabo razvite, če v ekonomskih načrtih ne bo predvidenih sredstev za promocijo ali oblikovanje novih turističnih zanimivosti. Slaba koordinacija med deležniki lahko povzroči celo škodo, kot so izguba dediščine, zanemarjenost mestnih območij in slaba turistična konkurenčnost. Bi morala družba ohranjati soseške in obnavljati zgodovinske stavbe ali popustiti turističnim pobudam ne glede na to, kako vplivajo na dediščino? Primer mesta Plymouth kaže vrsto uspehov in težav na tem področju in je zato lahko zanimiv za mesta, ki se ubadajo s podobno problematiko.

.....
Daniel Barrera-Fernández, Faculty of
Architecture of Benito Juárez, Autonomous
University of Oaxaca, Oaxaca, Mehika
E-pošta: dbarrera.arqu@uabjo.mx

Viri in literatura

Ashworth, G. J., in Tunbridge, J. E. (2000) *The tourist-historic city. Retrospect and the prospect of managing the heritage city*. Oxford, Pergamon.

Barrera-Fernández, D. (2016) *Attracting visitors to ancient neighbourhoods. Creation*

and management of the tourist-historic city of Plymouth, UK. Groningen, InPlanning.

Brito, M. (2009) *Ciudades históricas como destinos patrimoniales. Una mirada comparada: España y Brasil*. Sevilla: Andalusian Government, Ministry of Culture.

Biografija

Daniel Barrera-Fernández je diplomiral iz arhitekture na univerzi v Seville in doktoriral na univerzi v Malagi. Za doktorsko disertacijo je prejel nagrado za izjemne dosežke. Zaposlen je kot profesor in raziskovalec na univerzi v Oaxaci. Predava predmete s področja urbanizma in varstva kulturne dediščine. Glavne raziskovalne teme, ki jih obravnava, vključujejo ohranjanje in integracijo grajene dediščine, kulturno politiko, mestni turizem, trženje mest, tematizacijo, vpliv kulturnih dogodkov, prenavo propadajočih sosešk in gentrifikacijo.

Informacije o knjigi

Spletna stran:

http://www.inplanning.eu/categories/1/articles/116?menu_id=27§ion_title_for_article=Newest+PhD+publications